Q. F. F. F. Q. S.

QUÆSTIONES CHEMICÆ DUODECIM

AB

ILLUSTRISSIMIS VIRIS

REGIS CONSILIARIIS, MEDICIS, ET PROFESSORIBUS MERITISSIMIS

R.R. D.D.

JOANNE-FRANCISCO CHICOYNEAU Cancellario amplissimo & Judice, HENRICO HAGUENOT, Decano Venerando, ANTONIO FIZES, FRANCISCO DE SAUVAGES, FRANCISCO DE LAMURE, FRANCISCO IMBERT.

PROPOSITÆ

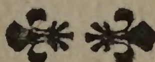
IN AULA EPISCOPALI MONSPELIENSI; CORAM Illustrissimo ac Venerabili D. D. FRANCISCO-GABRIELE DE POMIERS DE St. BONNET Doctore Sorbonico, Abbate Sti. Policarpi, & Vicario Generali.

Pro Regiâ Cathedrâ vacante in Universitate Medicinæ Monspeliensi.

Per Obitum R. D. CAROLI SERANE, Regis Consiliarii Medici, & Professoris meritissimi.

Quas Deo favente, & auspice Dei-parâ propugnabit in Augustissimo Monspeliensis Apollinis Fano, triduò integro manè & serò, diebus 21. 22. *&* 23. *mensis Junii anni* 1759.

CAROLUS LE ROY D. M. M.

MONSPELII,
Apud AUGUSTINUM-FRANCISCUM ROCHARD, Regis & Universitatis Medicinæ Typographum unicum. 1759.

Stagnon Sculp.t

CELSISSIMO AC POTENTISSIMO VIRO D. D.

CAROLO-ANTONIO

DE LA ROCHE-AIMON,

ARCHIEPISCOPO ET PRIMATI NARBONENSI,

SERENISS. OCCIT. COMITIORUM PRÆSIDI NATO,

REGIORUM ORDINUM COMMENDATORI &c. &c. &c.

ONORES, opes, & reliqua hujusmodi quæ præfocantem adulatorum turbam alliciunt quam parum veræ felicitatis in intimâ recondant medullâ, dudùm novisti, Vir Celsissime. Novisti optimè nobisquè omnibus perspectum est, cum Provinciæ cujus Comitiis Serenissimis Præsides felicitate, tuam arctissimis necti vinculis; hosque demùm pulcherrimos tibi dies illuxisse, quibus aut Artes, rei nervum publicæ, propositis concessis ve meritò præmiis promovere; aut vectigalium pondus compendiosâ, Paternâ ipsorum dispensatione elevare; aut aliâ tandem aliquâ ratione, de ingenti Populo bene mereri, ejusque plausus unanimes, ineffabilem suavitate concentum, percipere tibi datum est. Ex animi tui sententiâ nostram ut æstimes rogare liceat, Vir Celsissime. Bonorum etenim plausus ac favorem ardenter, cætera frigide Viro sapienti esse expetenda rati, justum benevolentiæ tuæ à Personâ præpotenti sejunctæ pretium ponere didicimus. Publicum igitur hoc singularis obsequii nostri spe-

eimen, utilitatis quam ex potentissimo tuo Patrocinio capere parvulus possim venationi ne imputes, quod ut privata officia, ingenuus amor, inexhausta expressit animi gratitudo. Sic de me ut judices, vota sunt propria; cætera, ut in seram usque senectutem prosperâ utaris valetudine, cum Occitaniâ omni communicat,

VIR CELSISSIME,

TUÆ CELSITUDINIS

Humillimus, devotissimusque
Cliens

CAROLUS LE ROY.

QUÆSTIO PRIMA.

An Æther nitrosus æquiparari possit Ætheri vitriolico, & cujusnam naturæ sit oleum post ipsum ascendens.

THERIS, liquoris Ætherei, spiritûs naphtæ vocibus synonimis venit liquor, oleosus, pellucidus, tenuissimè fluens, odore fragrantissimo quasi pomorum redolentium acervi, spiritum vini volatilitate superans, huic miscibilis, substantiarum resinosarum menstruum, quasdam vini spiritui intactas solvens, aquæ consortium ferè prorsùs respuens (*a*), nisi tamen spiritus vini huic admixtus aliqualem ei in aquam ingressum conciliaverit (*b*); ex spiritu vini & acido hoc illovè mixtis paratus, cujus viginti circiter ab hinc annis perfecte cogniti, vestigia tamen apud Authores jam antiquos reperiuntur.

Nitroso longè prior innotuit Æther vitriolicus, quem tamen ut in inventorum principiis solet, multiplici encheireseos vitio, exiguâ prorsùs quantitate parabant, donec Clar. Hellot receptam à Germano quodam, ni fallor, Ætheris in copiâ parandi methodum Candidè cum publico circà annum 1752 communicaverit. (*c*)

In his autem rei totius cardo potissimum vertitur, ut spiritûs vini libris duabus, tribusvè ad minimum (quo plus enim ejus & olei vitriolici adsumitur, eo felicius operatio succedit) cautè, ope infundibuli vitrei, retortam quâ spiritus vini continetur indesinenter in verticem versando, affundatur olei vitriolici æqualis pondere quantitas, mixturaque hoc ipso mixtionis tempore ad ebullitionem ferè calefacta, statim arenæ balneo ad id ante parato imposita, adaptato excipulo, destillationi, *bulliendo*, committatur.

[*a*] Journal des Sçavans Avril 1758.
(*b*) Baumé Dissertation sur l'Æther.
(*c*) Vid. Venel in Encyclopædia, ad verbum Æther.

Quibus diligenrer fervatis prodit 1°. Spiritus vini fere immutati exigua quantitas, quem brevi fequitur fpiritus vini aromaticus : Æther ipfe 3° ftillat, principio purus, fub finem verò cum acido fulphureo volatili, imo etiam cum his deftillare incipit oleum vitrioli dulce, fic impropriè dictum, aquâ levius (*a*).

Finitâ Ætheris tranftillatione, cum acido fulphureo deftillare pergente, prodit oleum vitrioli dulce alterum, quod prius gravitate fuperans aquæ fundum petit, faltem in ea aeris temperaturâ quæ infra 16 aut 17 Thermometri Reaumur. Gradum fubfiftit (*b*); tandem fub proceffûs finem fulphuri quid analogum, fi *Baumé* Fides, fulphur verum fi aliis, ad collum retortæ fublime attolli obfervatur ; remanente pro capite mortuo materie quâdam bituminosâ.

Sub operationis finem, lento igne & cautiffimè procedere decet : infpiciendumquè feduló, num vapor albus cum fibilo forti afcendens, materiei in retortâ fuperftitis ad confiftentiam fpiffiufculam deductæ, turgefcentiam prænuntiet. Quo cafu removendus fubitò ignis, ne materies intumefcens in excipulum tota tranfcendat, aut etiam vafa magno fragore, & artificis periculo difrumpantur (*c*).

Æther poftquam fub operatione defcriptâ tranftillare defiit, excipulum mutare decet ; liquor autem deftillatione jam receptus ex plurium, ut vidimus permixtione natus, novæ inditus retortæ addito olei tartari per deliquium tantillo, iterum deftillationi committitur, & nunc quidem igne leviffimo qui ad Ætheris propulfionem fatis eft. Et hic poftquam in excipulum totus tranfiit, id quod ex tardiffimâ guttarum fucceffione dignofcitur [*d*] ab ulteriore deftillatione ceffandum.

Quod verò cum Æthere fub primâ deftillatione tranftillaverat oleum vitrioli dulce, id aquâ additâ facilè poterit à fubftantiis cum eo in retortâ, fub hac fecundâ deftillatione refiduis feparari, nifi fortè ex his mixtis, deftillationi commiffis, liquorem anodynum mineralem Hoffman. Conficere confultiùs duxeris (*e*).

Ætheris nitrofi encheirefis à D. Navier primùm inventa (*f*), à Celeber. Parienfi Pharmacopæo Rouelle perfecta, ac poftremis hifce temporibus à D. Baumé ulterius exculta, longè eft compendiofior, in quâ fiquidèm fufficit ut fpiritui vini ad uncias fex, in lagenâ forti, loricatâ, aquæ libram capaci, glaciei ope refrigeratâ, contento, aquæ fortis affundantur ad maximum unciæ quatuor, ac dein accuratiffimè obturetur lagena. Sic enim brevi tempore Æther formari incipit, qui fex octovè diebus elapfis ad liquoris fuperficiem in integrum colligitur poft

(*a*) Baumé ibid.
(*b*) Hellot Mém. de l'Acad. 1739.
(*c*) Conf. Pott. de acido vitrioli vini. Venel ubi fuprà.
(*d*) Baumé ibid.
(*e*) Baumé ibid.
(*f*) Mém. Acad. Par.

referatam cum debitis cautelis lagenam, artificiosâ decantatione à reliquo liquore separandus, seorsimque servandus. Circa cujusmodi processum sequentes præcipuè animadversiones ad quæstionem propositam facere videntur.

1°. Quæ sub acidi nitrosi cum vini spiritu miscelâ oritur effervescentia, tantum calorem, tantam aeris copiam ingenerat, ut, etiam sub cautelis dosibusque supra recensitis, metus esse debeat, ne vas cum fragore, & artificis periculo disrumpatur.

2°. Hæc Phœnomena actionem arguunt spiritus vini & acidi nitrosi, quæ in intimos ruunt amplexus, reciprocam. Quam actionem pars vini spiritus oleosa quin excipiat, non esse video cur dubitemus. Imò etiam huic haùd ita multùm absimilis videtur, quæ acido nitroso concentrato oleis affuso ad flammigenam usque vehementiam oritur effervescentia.

3°. Liquor qui Ætheri facto subjacet, acidus quidèm est, sed à nitroso acido prorsùs degener, si Clar. Baumé Fides.

4°. Hic etiam notari meretur Ætherem nitrosum aliâ quoque ratione parari posse, martis nempè in aqua forti solutioni spiritum vini superaffundendo, mixturamque per plures dies in lagenâ forti diligenter obturatâ sinendo (*a*) quod partiter cum Mercurii cristallis succedit (*b*).

5°. Mihi etiam contigit, ut, quid aliud agens, ferri in acido marino soluti cristallos levi adhibitâ calcinatione siccatas, spiritui vini immiterem, ætherisque sub hac miscelâ genesim odor post aliquòt dies emergens manifestè argueret (*c*). Inde etiam spem conceperam Ætheris marini in quantitate observabili (quod hactenùs vix præstitum est) conficiendi, quam ad experientiæ incudem revocandam Chemicis proponimus.

6°. Hæc & similia exempla juvenem artium humanarum studio juxta ac stirpis nobilitate Clarum (*d*) adduxerunt, ut ex aceto radicali Ætherem aceticum conficere tentaret, imò etiam conficeret.

An ea quæ (4. 5.) protulimus ad compendiosiorem (in multis saltem regionibus ubi oleum vitriolicum multi constat) Ætheris vitriolici confectionem ducere possint, sive salium metallicorum vitrioli martis v. g. aut etiam (zinco marti debiliori substituto (*e*)), vitrioli zinci cum vini spiritu digestione, aut quod lubentiùs crediderim, artificiosâ destillatione ducere possint, tempus edocebit.

[*a*] Navier Mém. Acad. 1742.

[*b*] Vogel.

(*c*) Quod ab Authoribus plurimis gravissimisq. prolatum est, acidum marinum ferrum solvens ex parte in nitrosum converti, ita ut suberem colore flavo erodat, id experientiæ minus esse consentaneum per transennam notari meretur.

[*d*] Mr. le Comte de Lauragais.

(*e*) Zincus, ut notum est, cum acido vitriolico potentiorem præ ferro affinitatem fovet, ac proinde haud difficili negotio ejus ope vitriolum martis in zinci vitriolum potest converti.

His quæ hactenus de Ætheris confectione diximus non nulla circa ejus naturam, ejusque encheireseos theoriam subjungere lubet, ex quibus quæstionis propositæ quoad utramquè partem solutio fluere mihi saltem videtur.

Ætherem oleum esse omnes ferè consentiunt. Alii verò acidum quod adhibetur, ejus compositionem ingredi existimant, alii contra, inter quos disertissimè strenuissimus antagonista, acidum intermedii vicem hic gerere autumant, quod aquam in vini spiritu oleo nuptam sitibundè rapiens, oleum ejus liberum Ætheris specie transtillans sistit. Contra quorum opinionem dubia quæ mihi in mentem venerint liberè, ut decet, proferam. Animadvertam igitur.

1°. Ætherem vitriolicum aquâ affusum, post vaporationem aquam relinquere acido prægnantem, quod omnibus tentatum experimentis se vitriolicum apertè fatetur. Sic etiam super alkali fixo abstractus, id acido vitriolico impraegnatum relinquit. (*a*) nec ullâ veri specie effectus quos referimus acido cuidam sulphureo, extraneo, Ætheris compositionem non ingredienti imputaveris; experimenta enim sua cum purissimâ Ætheris parte quæ prior transcendit instituta monet vir peritissimus (*b*): adeo ut mirum videri debeat, quod his dives experimentis, communem nihilominùs de Ætheris theoriâ opinionem tuitus sit.

2°. Ætherem nitrosum, etsi cum Æthere vitriolico in multis conveniat, plura tamen ostendere discriminis puncta ratione citatioris, tardiorisvè deflagrationis, vaporationis, & residui post vaporationem liquoris. In vacuo autem Boylæano adeo diversâ se habent ratione, ut vitriolicus nihil fere dimittat aeris, nitrosus bullire videatur (*c*). Quæ certè discrimina non observarentur, si acidum utrumque aquam vini spiritûs sibi associando, oleum ejus Æthereum intermedii vice solummodò secerneret, nullatenùs in ejus compositionem veniret.

3°. Hùc etiam veniunt phœnomena in Ætheris nitrosi confectione superius observata, quæ omnia de acidi nitrosi, & olei vinosi actione reciprocâ, eorumque complexu intimo testantur.

4o. Tandèm salia metallica quorum ope Æther perficitur neutiquàm certè id vini aquam cujus parùm avidi sunt rapiendo, præstare videntur, sed potius affinitate singulari quam cum vini olei fovet pars eorum salium acida, quæ proinde relictâ basi metallicâ, cum hoc oleo Ætheream mixtionem suscipit.

Oleum post Ætherem in vitriolici destillatione ascendens, de quo in altero quæstionis membro agitur, oleum est vitrioli dulce dictum, de quo superius egimus. Hoc ab Æthere, volatilitatis, fragrantiæ, fluiditatis

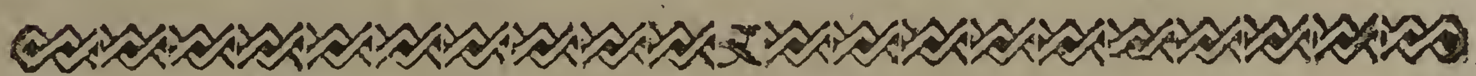
(*a*) Baumé ibidem.
(*b*) Conf. ibid. Pag. 81.
(*c*) Idem ibidem.

fluiditatis ratione longiſſimè diſcrepat. Ejus compoſitionem acidum pariter vitriolicum ingredi, analogiâ ducti exiſtimamus. Tum etiam animadverſo ejus quod poſterius tranſtillat ſpecifico pondere, quo non ſolum vini ſpiritum, ſed aquam quoque ipſam vincit. Huc etiam Clar. Hellot obſervationes, quibus conſtitit olei hujus ponderoſioris proventum eò majorem obtineri, quo majori proportione adhibitum eſt oleum vitrioli.

Oleum vitrioli dulce, purum, nec adhibitum eſt, ſaltem quod noverim, in uſus Medicos, nec adhibetur. Spiritu vini aromatico, acido ſulphureo volatili, & Ætheris pauxillo prægnante ſolutum, liquorem anodynum mineralem Hoffmannianum conſtituit, quem inſignis cujuſdam ſedantis, antiſpaſmodici, anticolici, antiemetici, titulis celebrem eſſe nemini non eſt cognitum. Quâ autem proportione oleum, ſpiritui vini aromatico de quo jam diximus admiſceri debeat, Authores parum inter ſe conſentiunt.

Notabimus tandem, ut nihil ſilentio prætermittamus quod in ſubjecto noſtro ad medicinam pertineat, guttas aureas du Général de la Mothe titulo celebres, nihil aliud eſſe quam Æther auro quod aquæ regali eripuit dives (*a*). Guttas pellucidas ſeu argenteas ejuſdem vidimus nobiliſſimo Viro D. le Nain Occitaniæ dum viveret præfecto à Rege dilectiſſimo dono datas, quas Ætherem purum eſſe odor ſtatim arguebat. Jam vero ſatis ac concludimus.

Ætherem nitroſum vitriolico utcumque æquiparari poſſe, aliquod tamen inter utrumque diſcrimen intercedere; hinc ut videtur repetendum, quod acidum in Ætheris hujus illiuſvè confectione adhibitum, in intimam ejus compoſiticnem aliquâ ex parte veniat. Sic etiam, quantum ex hactenus cognitis licet, olei poſt Ætherem vitriolicum aſcendentis naturam doteſque deffinivimus.

QUÆSTIO SECUNDA.

Num in Animalibus ſint olea varii generis & quibus dotibus diſtinguantur.

QUEMADMODUM in vegetabili, ſic etiam in animali regno, triplex occurrit olei genus. Aliud pingue unguinoſum expreſſis vegetantium oleis æquiparandum; aliud tenue, fragrans, volatile,

(*a*) Hoc primus animadvertit Pott. Differt. de acid. vitriolico. vinoſo.

Æthereum; tertium tandem quod reliquis animalis textûs partibus profundè, chemicè inhærescens, non nisi destillatione siccâ, quæ ignis vehementiâ procedit, educi se patitur. Hoc propter gravem quem sub hâc operatione odorem suscipit, empyreumaticum solet, ubi prolectum est, numcupari.

Tertii hujus generis olea, quâ indole ante destillationem analyticam sub animalium textu intimo delitescant; hariolari non datur, cum non nisi ignis vi mutata, nigra, fœtida possint obtineri. Ex quâvis parte animalis cujuscumque, saltem ex perfectiorum numero prolectum fuerit oleum hujusmodi, id unum idemque esse naturâ & viribus, Authores Chemici consentiunt. Præter vulgarem encheiresim, in quâ iteratis ad tædium destillationibus, calcis vivæ, aut ossium calcinatorum interventu hoc oleum rectificatur, aliam singularem quamdam post Modelium proposuit Clar. Vogel. (a) *Oleum*, inquit, *lenissimo ad destillationem igne evocatur, insimulque quod primò, & quod postremò transcendit, peculiari vase excipitur, ne quod inter hæc destillat, optimaque purissimaque olei portio est, inde inquinetur.* Quam encheiresim adeo compendiosam testatur Vir Celeberr., ut ternâ quaternâve destillatione similimodo institutâ, voti sui compos fiat artifex. An inde derivanda hujus methodi utilitas, quod quæ prima prodit olei portio sale alkalino volatili redundet, quæ ultima, corpusculis empyreumatis odorem coloremque conciliantibus? Quid hic boni vel compendii præstare possit spiritus salis intermedii vice ad exemplum Glauberi (b) adhibitus, inexperto pronuntiare non licet; nec magis de virtute ejus anodyna, sudoriferâ, febrifugâ, antiepilepticâ, quam Auctores gravissimi celebraverunt, imo etiam Glauberus ipse loco citato.

Cætera duo quæ sequuntur oleorum genera, ut in vegetabili regno, ita etiam in animalibus, distinctis quibusdam telæ cellulosæ ubivis reperiundæ utriculis, à cæterarum partium consortio intimo sejuncta liberaque servantur, partium in indesinente motu positarum lubricationi hîc potissimum dicata. In pinguium unguinosorum censu veniunt, oleum ovorum, oleum piscium, medullæ, tum etiam, ut existimo, animalium pinguedines quælibet quæ oleorum concretorum titulo recte possent insigniri, imo etiam in plurimis animalibus dum vitâ fruuntur, sub verâ liquidâque olei specie calore resolutæ delitescunt. Quæ omnia, aut liquefactione simplici, igne lento, aut decoctione, aut tandem pressione, ut præmissâ levi tostione in educendo ex ovorum vitellis oleo solet, proliciuntur; sic etiam oleum memorat Margraffius vere unguinosum ex formicis, alioque insecti genere, expressione parabile.

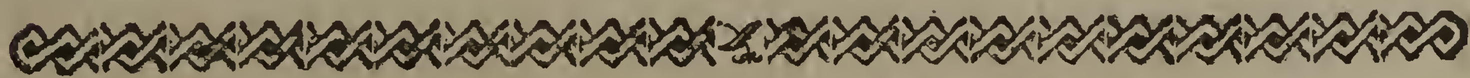
(a) Instit. Chem.

(b) Furnor. Philosoph. Part. 2a. pag. 35 & 36.

Oleum animale unguinoſum, vegetabilis inſtar, nec odorem oſtendit acrem, nec vaſa deſtillatoria abſque aliquali decompoſitione tranſcendit, nec ſpiritu vini ſolvi ſe patitur. Quæ ſunt, inter oleum unguinoſum & Æthereum præcipua diſcriminis puncta. Ubi tamen notari expedit, oleum formicarum Æthereum, in hoc à cæteris oleis quibuslibet Æthereis differre, quod ſpiritus vini vulgaris conſortium refugiat, in tartariſato facile ſolubile. Ex paucis admodum ſubſtantiis animalibus oleum Æthereum prolicere hactenùs datum eſt. Educi tamen fertur ex caſtoreo, zibetho, moſcho ſed exiguiſſimâ quantitate: Copioſum vero formicæ ſuppeditant. (*a*) Ac ſimiliter ex apibus, aliiſque inſectis quæ acidum evolutum fovent, eductum iri analogiâ concludere pronum videtur.

Hæ fere ſunt quæ inter varia oleorum animalium genera occurrunt differentiæ Phyſicæ ſeu Chemicæ. In oleis interim expreſſis (Ætherea enim hactenùs non uſurpantur) multas invenit, ægrotantiumque utilitati aptavit eorum differentias, ſolers uſus medendi, optimus rerum Magiſter, quas teneras nimis, ac, ut ita dicam, fluxiles craſſiori Chemicorum examini ſe ſubducere notum eſt. Axungia anſerina, humana, medulla cruris bovini, cervini virtutem mollientem, demulcentem, leniter reſolventem exerunt, atque utiliter in doloribus rheumaticis, articulorum rigiditate, tendinum contracturâ, & ſimilibus uſurpantur. Axungia viperina propter vim diſcutientem in affectibus oculorum frigidis, in exterendâ præſertim albugine laudatur. Oleum ovorum egregie demulcens, dolores ſedans, extus fiſſuris, Rhagadibus, utiliter admovetur. Ex quibus omnibus concludimus.

Varia eſſe in animalibus olea, eaque præcipuis quas aſſignavimus dotibus diſtingui.

QUÆSTIO TERTIA.

Quænam ſit Sublimati corroſivi natura & præparatio? an mitius fieri poſſit, & exhiberi adverſus Morbos venereos.

SUBLIMATUM corroſivum, Mercurius corroſivus, Mercurius ſublimatus, (hæ namque voces ſunt ſynonimæ) eſt ſal quoddam neutrum ſui generis, ex acido ſalis marini & Mercurio conſtans, eâ

[*c*] Confer. Margraf. Act. Berolin. ubi de unguinoſo & Æthereo Formicarum oleis differit.

proportione, ut in eo acidum luxuriet, seu ut Gallicè loquar super abundet, ac propter idipsum valde corrosivum. Processibus paratur admodum variis inter quos hunc seligimus. RECIPE Mercurii oleo vitrioli soluti, ad siccitatem vaporatione redacti, salis marini siccati, ana partes æquales. Accurate mixta matratio indantur, ac juxta leges Artis, igne subdito, sensim aucto, arenæ balneo fiat sublimatio. (*a*) In quâ operatione substantiarum actione reciprocâ, vitrioli Mercurialis, & salis marini solutâ compositione pristinâ, nova nascitur. Acidum vitriolicum quod in Mercuriali vitriolo latet, basim salis marini alkalinam aggressum, cum eâ in salem Glauberianum concrescit. Acidum vero salis marini cum Mercurio junctum, in Sublimati corrosivi speciem naturamque ad superiores matratii parietes attollitur.

Cur Mercurius corrosivus, ex Mercurio & salis acido constans, non simplici Mercurii in salis acido solutione, sed sublimatione parari debeat, interroganti, facilis ac nota est responsio. Mercurius scilicet aggregatus in salis acido intactus manet, etiam per annos. Neque hoc acidum Mercurium aggreditur, nisi in quantum ei occurit in ultimas, ut ita dicam, atomos resoluto; uti in sublimati encheiresi manifestum est, tum etiam in Præcipitati albi confectione, ubi salis acidum, Mercurium acido nitri in quo solutus erat eripiens, cum eo albi pulveris formâ ad liquoris fundum præceps labitur. Cæteris processibus, quorum, ur potè multorum, descriptioni, brevitati studentes supersedemus, non aliud subest rationale fundamentum. *Unde patet prioris quæstionis partis solutio.*

An Mercurius corrosivus mitior fieri possit, & exhiberi adversus Morbos venereos, propositum est in altera quæstionis parte problema; cujus vera significatio, notatiunculis quibusdam est definienda, ac 1° Quidem de sublimato non extùs, sed intùs usurpato hic agi vox *exhiberi*, arguit. 2°. De sublimati mitificatione non agitur quæ addito ad acidi saturationem Mercurio, in Sublimati dulcis confectione operatur, de quâ inter medicos nulla est dissensio, sed de usu Mercurii ipsiûs corrosivi quæstionem moveri intelleximus. Notari tandem meretur 3° Hic non quæri an in Morbis venereis Mercurii sublimati usus interior unctionibus Mercurialibus debeat anteponi; sed tantum, an Mercurius corrosivus ea arte possit mitificari, ut adhibitâ, quam medicamentum quodque valentissimum desiderat, prudentiâ, tutò possit usurpari. Quibus animadversis, ad problematis solutionem jam nos accingimus.

Non postremis tantum hisce temporibus, sed jampridèm annisi sunt viri in arte haud incelebres, ut terribile hoc toxicum in salutarem Medicinam

(*a*) Boulduc Acad. des Scienc. 1730.

Medicinam converterent, de quo singularis extat locus apud Boerhavium, (Chem. tom. 11. pag. 312.) qui Mercurium corrosivum dosi exiguissimâ, ad 8am. grani partem, pro unâ dosi, bis, tervè de die repetendâ, aquâ dilutum, Syrupo edulcoratum violaceo, tanquam singularem Medicinam extollit in casibus quibusdam desperatis. *At prudenter*, inquit, *à prudente Medico! abstine si methodum Nescis!* sic etiam duobus circiter abhìnc lustris, Mercurium corrosivum in exercitu Gallico apud Belgas tunc degente, à Chirurgo quodam in Morbis venereis, etiam desperatis, cum singulari successû adhibitum fuisse rumore parum distincto ferebatur.

Venio tandem ad Celeberr. Van Swietenii Observationes, quas cum Acad. Chirurg. Parisiensi Litteris humanissimè communicavit, quarum summam, tum etiam viri amicissimi, qui Parisiis Chirurgiam cum laude exercet, (*a*) hâc de re anno proximè elapso à me consulti observationes, referam eo Lubentiùs, quod, præter Joan. Bonæ Medici Veronensis Opusculum, nihil, saltem quod Monspelium, ut opinor, appulerit, typis mandatum sit. Hâc itaque ratione, in curandâ ope sublimati luè venereâ, procedebat vir summus.

Recipè Sublimati corrosivi grana duodecim, spiritûs frumenti libras duas Parisienses; misceantur, digerantur. Hujus autem spiritûs cochleare offeratur ægrotanti manè, & serò, quotidiè, usquequò spiritûs frumenti sublimato alterati libras duas consumpserit. Ægrotans intereà diætam servet tenuem, demulcentem, pectoralem. Diæta etiàm lactea sub hâc medicatione cum fructu usurpatur. Hæc verò ubi rescribebat Vir Celeberr. mense Aprili, ann. 1755, simul narrabat ægrotantes trecentos hujus medicationis beneficio lue venereâ sanatos fuisse anno proximè elapso: tribus autem primis anni quo scribebat mensibus, ducentos alios simili medicatione pristinæ restitutos fuisse valetudini. Imò etiam asserebat, eos omnes absque salivatione, dolore, alvi fluxu (*b*) restitutos, tantummodò aliquibus urinam, aliis sudorem emoveri. Consultus etiam hâc de re familiaris dilectissimus, sic respondebat: hanc medicationem à se in tribus ægrotantibus lue venereâ tactis tentatam fuisse, eo successu, ut primus qui temperamento erat sanguineo, bilioso, calido, genus nervosum mobili, eam perferre non potuerit, indèque subortam fuisse nauseam, tormina, aliaque symptomata quæ ipsum coegerunt, ut relictâ hâc medicatione, ad unctiones Mercuriales decurreret. Secundum verò, & tertium, absque ullo symptomate hanc medicationem expertos, ac perfectæ restitutos fuisse valetudini. Narrat

(*a*) M. Bordenave.

(*b*) Inter ægrotantes quos huic medicationi subjecit Joannes Bona, plurimis alvus emota est. In cæteris cum Swietenii assertionibus illius observationes consentiunt.

etiam unum ex ſuis familiaribus, cui ex munere multos lue venereâ infectos curare datur, eamdem medicationem cum ſucceſſu in plurimis expertum eſſe.

Cum hactenùs dictis præclarè conſentiunt, Joannis Bonæ Medici Veronenſis obſervationes, qui inter alias curationem narrat Piſcatoris cujuſdam lue laborantis graviſſimâ, qui unctionibus Mercurialibus ad 3^am^. vicem iteratis ſanari non potuerat. His omnibus accuratè perpenſis exiſtimamus.

1°. Sæpè falſò ac temerariè ſancire eos, qui præcipitanter. Expectandum igitur, donec tempus & veteratorum experimenta, quòuſque huic Medicinæ fidere liceat, edocuerint. Si quis eam methodum tamquam unctionibus Mercurialibus longiſſimo, ſolertiſſimo, feliciſſimo uſu conſecratis anteponendam, aut etiam æquiparandam generaliter propoſuerit, hunc temeritatis notam effugere vix poſſe. Huic è contra nimiam feſtinationem meritò opponendam, qui methodum à Viro graviſſimi judicii propoſitam, obſervationibus in quingentis & ultrà ægrotantibus inſtitutis, ab inanis & cerebroſæ conjecturæ ſuſpicione vindicatam, ex ipſo medicamenti nomine, tamquàm inutilem, perniciosſam, correctioni cuilibet inhabilem, rejiceret Neque hoc unquam Medicorum animis debet excidere; artem ſalutiferam ſæpè ad tempus nobilibus Caruiſſe Medicinis, quas anticipata judicia immeritò proſcripſerant. Utinàm non etiam nunc, quod de variolarum inſitione dictum debet intelligi.

2°. Huic methodo, ſi fortè adhibeatur, præparationem eamdem, quæ inunctionibus, præmittendam fore, imò ut opinor diligentiorem, ex quâ ad uſum Mercurialium curioſâ ac diligenti præparatione, quot quantaque ſoboleſcant commoda, cæteris Europæ Medicis meliùs perſpexiſſe videntur Monſpelienſes.

3°. Mercurii corroſivi in ſpiritu vini ſoluti luxurians acidum, cum vini ſpiritûs parte oleoſâ nexu intimo jungi, ſicque ſublimatum mitificari, analogiâ ab exemplis ſimilibus in 1^æ^. queſtionis ſolutione allatis ductâ, exiſtimare proclive eſt.

4°. Tandem obſervationibus Virorum peritiſſimorum nixis, licet concludere, *Sublimatum corroſivum*, ſive jam dictâ de causâ, ſive doſis exiguitate, vehiculivè quantitate, *ita mitificari poſſe, ut adverſùs morbos venereos exhiberi poſſit*. Modò prudenter debitiſque cautelis. Adhuc verò inquirendum ſupereſſe. 1°. An in hoc valetudinis genere unctionibus Mercurialibus æquiparari ullatenùs debeat? 2°. An etiam in aliis rebellibus morbis quid boni præſtare poſſit? 3°. An ſublimatum corroſivum eâ Mercurii doſi temperari poſſit, ut inde medicamentum enaſcatur, quod inter Mercurium corroſivum & dulcem medium quid ſit, priore longè mitius, altero magis ſolubile, utrique, in certis ſaltem caſibus,

olim anteponendum ; tempori & peritioribus problema solvendum relinquimus.

QUÆSTIO QUARTA.

An acidum Vitriolicum, & acidum Sulphuris aut Aluminis eadem omninò sint, & easdem vires medicas possideant.

ADEO facilis, adeò in promptu, & ubivis apud Auctores chemicos reperiunda Quæstionis nostræ solutio est, ut eam ex ipso titulo statim pervideat, quisquis Chemiam, vel à primo, ut aiunt, limine salutavit. Nitendum tamen, in re notissimâ, ut demonstrationis evidentiâ, Lectoris benevoli attentionem nobis devinciamus. Id autem, acidum nostrum ex Sulphureâ in Vitriolicam, ex hâc in Alumineam compositionem transferendo, tùm idem vice versâ, vestigia relegentem præstando me assecuturum esse, mihi visum est.

Recipe. Limaturæ ferri, sulphuris pulverati, singulorum partes æquales v. g. libras duas. Accuratè mixta, cum aquâ in pastæ consistentiam redacta, sibi permittantur. Sic actione eorum intimâ reciprocâ, calor excitatur ingens, cum frequenti materiei hic illic dehiscentiâ, vaporum sulphureorum eructatione. Imò etiam si ferrum, sulphurque ad notabile pondus adhibita sint, librarum v. g. vinginti quinque singula, eò vehementiæ motus procedit intestinus, ut mixtura flammam concipiat. Id autem in experimento, quo Lemerius pater montium ignivomorum eructationem tremendam imitari satagebat, ita contingere, omnibus est notissimum. Postquam verò motus hic intestinus desiit, materies superstes aquâ calente solvatur, solutio filtrata, vaporatione concentrata, cristallisationi reposita, cristallos Vitriolicas martiales perfectas exhibet. Acidum ergò, sub hâc operatione à phlogisti consortio liberatum, cum marte in vitriolum martiale concrescens, se, cum acido vitriolico, unum idemque esse, apertè fatetur.

Idem acidum à ferro destillatione liberatum, terræ aluminis prorsùs singulari, juxta Margrafii inventum, in argillâ reperiundæ, affusum, cum eâ in alumen numeris omnibus absolutum concrescens (*a*), se pariter ab alumineo non differre testatur. Sic vice versâ, aluminis aquâ soluti,

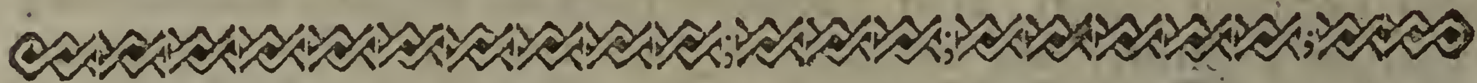
(*a*) Act. Acad. Berolin. 1754. Margrafii invento circa terram aluminis quadantenùs, sed obscurè prælusisse videtur Stahl. Specim. Bech. longe apertius Pott. lithogeognos. tom. 1o pag. 11, & seq. tom. 2o pag. 253.

terrâ ferri ope præcipitatâ, ejus acidum cum ferro in verum martiale vitriolum concrescit (a). Ex hoc, ferro salis tartari ope præcipitato, tartarus nascitur vitriolatus, qui cum materie quâlibet carbonariâ igni fusionis expositus, in crucibulo clauso, phlogisti cum acido vitriolico junctione intimâ, verum, perfectum sulphur fundit.

Acidum de quo agitur, nusquàm intùs purum, sed aquâ aut ptisanis ad gratam, ut aiunt, aciditatem instillatum, solet usurpari. Vim exerit refrigerantem, adstringentem, humores prætermodùm solutos cogentem. Exhibetur itaque in febribus ardentibus biliosis, malignis, quæ siti multâ, vomitu bilioso, calore urente stipatæ incedunt: iis maximè quæ simul dissolutionis notas ostendunt. In iis etenim quæ contrà multam humorum spissitudinem incusant, id acidum adhibere nefas. Id etiam in ejusdem notæ variolis à Sydhenamo cum successu usurpatum legimus.

In Vomitu importuno, aliquandò ubi cætera auxilia optato destituuntur effectu, prodesse observatur. Tandem extùs, sincerum, in compescendis hæmorragiis, utile est. Videndum tamen, an casus valens hoc medicamentum sibi postulet, quod vulneris carnem, monente, ni fallor, Platnero, non parùm alienare consuevit. Ex his verò haud dubitanter concludimus.

Acidum Sulphuris, acidum Vitrioli, & Aluminis unum idemque esse, easdemque vires medicas possidere.

QUÆSTIO QUINTA.

An Humorum animalium genesis, eorumque mutationes, tum naturales, tum præter naturales, meræ sint alterationes Chemicæ.

POSTULATA.

1°. MOLES corporum, non constitutivas eorum atomos, Physica considerat, ea saltem quæ solida, substantialisque inanibus conjecturis non indulget.

2°. Quæ in molem corporis hujus illiusvè, in motu, quiete, calore, frigiditate, electricitate, magnetismo, cadunt alterationes, hæ ad Physicam propriè pertinent.

3°,

(a) Geoffroy Act. Acad. 1744.

3°. Chemia corpufculorum, quorum inter fe fimilium aggregatione moles corporum efficitur, affectiones rimatur, confiderat.

4o. Quæ has conftitutivas corporum moleculas afficiunt alterationes, (a) eæ Chemicæ meritò dicuntur.

His animadverfis, ad quæftionis propofitæ folutionem propriùs accedentes, chyli genefim 1°, deindè fanguinis confiderabimus; venient poftea perpendendæ fanguinis facti alterationes, fivè naturales fint, fivè etiam præternaturales. Hæc verò potiffimùm in homine, cujus functiones accuratiùs perveftigaverunt medici.

Chyli genefim quæ alimenti confectione in primâ corporis regione perficitur, quin magnâ ex parte alteratio fit intima, Chemica, nihil effe caufæ video cur dubitemus. Id enim oftendit alimenti quo utimur natura, quod in motum inteftinum, in alterationem Chymicam adeò pronum eft, ut, fi modo humidum fit, etiam extrà corpus, quolibet temporis momento eam patiatur; quam à fortiori in ventriculo & duodeno id etiam pati, ratio pariter & obfervatio dictitant: imò etiam idem fuadet carnium maceratio, Gallicè *la mortification*, quâ ad faciliorem concoctionem eas aptari notum eft. Hæc enim quid aliud eft, nifi refolutionis intimæ initium. Hanc verò alimenti alterationem intimam, in plenam & abfolutam fermentationem, putrefactionemvè emergere, contra naturæ inftitutum eft. Sed ad fanitatis integritatem fervandam requiritur, ut ex affumptis & humoribus jam humanis qui iis affunduntur, maffa talis exurgat, ut hæc intima refolutio incipiat equidèm, non verò ad plenum & ultimum effectum deveniat. Undè etiam intelligit Phifiologus, cur pro varietate temperamenti, victûs rationis, tempeftatis, alimentum etiàm variâ ratione eligi, mifceri, condiri debeat.

Quid ad digeftionis opus, ac chyli genefim, faciant humores alimento affufi, partem ejus nutritiam folvendo, extrahendo; quid hùc etiàm faciat motus ventriculi & duodeni vermicularis, non equidèm ignoramus. Hæc verò etfi digeftioni opitulentur, etfi alterationem intimam, Chemicam in quâ chyli genefis confiftit, frænent, dirigant, fpecificent, non ideò minùs fatendum eft effectum ipfum, chyli fcilicet ex alimento, & humoribus huic affufis generationem, non fine intimâ quâdam, ac proindè Chemicâ hujufmodi alteratione tranfigi.

Sanguinis ex chylo genefis per alterationes quafdam perficitur, ex quibus alia ut videtur eft Phyfica, vel Mechanica, alia verò Chemica. Ad alterationem Phyficam omninò referri meretur chyli in fanguinis naturam immigrantis condenfatio, feu fpecifici ponderis aug-

(a) Corporum plerorumquè moleculæ conftitutivæ, non funt fimplices, fed ex fimpliciorum complexu conflatæ, ac ideò alterationem capiunt.

mentum, quod ex aquei laticis in chylo redundantis, per urinæ, & perſpirationis ſanctorianæ vias, eliminatione provenit. Si quod enim fluidum, propter ſuſpenſas in ſuo ſinu moleculas, aquâ ſpecificè ſit ponderoſius, id quo major ab ipſo decedit aquæ portio, eo ponderoſius per gradus fieri neceſſe eſt. Quapropter mirari ſubit, quomodo Boerhavius ſummus ſanguificationem ſub condenſationis cujuſdam realis conſpectu conſideraverit, quaſi verò ſimilis in liquidis condenſatio propriè dicta ullâ arte eſſet poſſibilis. Ei verò quam diximus cauſæ, chyli in ſanguinis naturam tranſeuntis condenſationem tribuendam eſſe, urinæ & perſpirabilis aucta, poſt paſtum, ſanguificationis tempore, ſecretio, ſatis apertè declarat.

Sanguinis prætereà ex chylo geneſim, non ſine alteratione quâdam intimâ Chemicâ perfici, res ipſa ſatis loquitur; & planè diſpares hujus illiuſque liquoris dotes Chemicæ demonſtrant.

Jam verò globulorum ſanguinis purpureorum, quàm artificioſa, quàm admirabilis ſit elaboratio Chemica, ſingulari quâdam obſervatione evincere datur. Naturam ſiquidem, in partis rubræ compoſitionem omne quod in alimento vagabatur ferrum colligere, ac conferre, ſolertiſſima Menghinii obſervatione compertum eſt(*a*). In parte etenim purpureâ, terra propè omnis hypoſtatica ferrum eſt, adeò ut in mille ſuprà quingenta quinquaginta duo ejus granis, mille & quingenta cultro magnetico obedientia ſe præſtiterint; in cæteris humoribus nullum ferè reperitur; in partibus verò firmis, eâ proportione quâ rubro latice magis minuſvè divites ſunt. An ergo à ferrearum particularum in ſanguine præſentiâ color purpureus?

Ad alterationem ſanguinis facti naturalem jam venio, quâ pariter intimâ, Chimicâ, eum continuò, in hominibus etiàm ſaniſſimis, lentam equidem, veram tamen pati reſolutionem, ac in putredinem vergere certum eſt (*b*). Id enim oſtendunt obſervationes in famelicis inſtitutæ. In his enim ſanguinem alimento non renovatum, humores magis ac magis putredini perfectæ vicinos organis ſecretoriis tradere obſervatur. Hinc urinæ & perſpirabilis ſanctoriani ſecretionum princeps utilitas, quâ evolutæ per intimam ſanguinis reſolutionem acres particulæ, ab ejus ſinu continuò amandantur, ne intùs ſubſiſtentes, ſanguinis alterationem à quâ ſoboluerunt augeant. Hinc quotidiani alimenti reparantis, ſanguinis alterationem temperantis neceſſitas. In hoc etiam, ut in omnibus, ſapientiſſimi rerum conditoris digitum admirari ſubit, qui labaſcenti continuò à naturâ ſuâ machinæ, ceſſantis nuſquam reparationis organa miniſtravit.

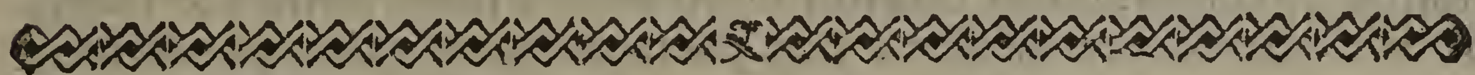
(*a*) Act. Acad. Bonon. tom. II. part. II.

(*b*) Conf. Stahl. paſſim theor. verâ.

Præternaturales ſanguinis alterationes, maximâ ex parte craſim ejus intimam, conſtitutivas ejus particulas afficere, ac ideò Chemicas eſſe ex prædictis jam intelligitur. Id autèm in acutis ſæpè manifeſtum facit conſpicua ac ſenſibus obvia ſanguinis degeneratio. Natura verò, quemadmodùm in homine ſano naſcentem continuò acrimoniam, alimenti, & organorum ſecretoriorum beneficio, continuò corrigit ac temperat; ſic etiam eam, in morbis acutis, adverſùs natam ſanguinis dyſcraſiam, ut aiunt, inſurgere, ejuſque mitificationem & excretionem moliri notum eſt. Morbi etiam virulenti, ex quibus alii parti lymphaticæ, ut ſtrumæ, lues venereâ, alii ut ſcorbutus parti ſanguinis rubræ, jure quodàm affinitatis inſident, in dictorum humorum alteratione ſimili Chemicâ conſiſtunt. Hæ verò & aliæ plures, quæ in humano corpore contingunt alterationes intimæ, Chemicæ, adeò ſubtiles ſunt, ac, ut ita dicam, teneræ, ut rationale ipſarum fundamentum humana Chemia prætervideat.

Phyſicam etiam alterationem præternaturalem ſanguis capit, ubi v. g. ſanguis in altero ex cordis thalamis in grumum concretus polypo dat originem. Sanguis enim concretus à fluido, ſaltem in principio, non differt Chemicè, ſed Phyſicè. Ex his omnibus concludimus.

Humorum animalium geneſim, eorumque mutationes, tum naturales, tum præternaturales, maximâ ex parte eſſe alterationes Chemicas; quæ verò machinæ artificioſiſſimæ motibus aſſiduis, in infinitum variis, temperantur, reguntur, corriguntur, ac propter idipſum arti ſunt inimitabiles.

QUÆSTIO SEXTA.

An Materiem heterogeneam contineat Mercurius & quomodo ab eâ diſtingui queat; & an ritè depuratus, aut cum Camphorâ mixtus ſalivationem æquè moveat.

MERCURIUS, qualis apud Mercatores venalis proſtat, ut plurimùm impurus eſt, pulveris, pinguedinis cujuſdam, imò etiam ſæpè, quod pejus eſt, plumbi conſortio alteratus. Id autem ſuperficies ejus ſordida, & ſpurcities quâ digitos contrectantes inficit, & ſordidum quod currens relinquit veſtigium indicat. Plumbum verò ubi continet, id Mercurio trans corium quod plumbum retinet ducto, dignoſcitur. Hæc tamen Mercurii proba non ſufficit, ſi Mercurius Wiſmutho

quoquè ſit alteratus, quod ſingularem ei dotem conciliat, ut metalla ſinu ſuo ſoluta, ſecum trans corium ducere poſſit.

Ab heterogeneis hujuſmodi corpuſculis Mercurius variis liberatur artificiis. Trituratione ſcilicet diutinâ, in lixivio, in ſpiritû vini, aquâvè Sale ammoniaco aut communi prægnante; & ſic quidem à pinguedine, pulviſculo, & ſimilibus optimè depuratur; non autem à plumbi conſortio. Id ultimùm præſtat acetum, ſi in eo Mercurius impigrâ trituratione vexetur. Nec tamen in his quæ retulimus conquieſcit peritus, rerumque ſuarum intelligens Artifex. Sed Mercurium ſuum cum ſulphure ritè mixtum in cinnabarim ſublimans, indeque poſteà calcis interventû deſtillatione revivificans, aut eum in Sublimatum corroſivum evehens, à quo deinde Salis alcalici fixi ope reducitur, deſtillatur, ab hetherogeneis quibuſlibet accuratiſſimè repurgat.

His depuratus artificiis Mercurius, perfectè purus cenſeri debet, nullam materiem continet heterogeneam, niſi fortè aquæ tantillum volueris, quæ Mercurio pertinaciſſimè inhærere creditur. In cujus aſſertionis confirmationem, & Boerhavii celeberrimi experimenta, & melioris notæ Chemicorum conſenſum, afferre licet. Fuerunt tamen & adhuc ſunt non nulli, qui in Mercurio dictis etiam artificiis depurato, materiem neſcio quam heterogeneam incuſant, à quâ arcanis quibuſdam encheireſibus Mercurium purgari poſſe aſſerunt, ac ideò Mercurium ſuum homogeneum ſeduli, ac diligentes apud publicum laudibus extollunt. Verùm ut quod ſentio apertè proferam, hos Mercurii homogenei laudatores, alios crediderim ſub hoc ſpecioſo titulo aliam aliquam Mercurii præparationem celantes lucro inhiare; alios bonâ fide loqui, ſed falsâ aliquâ ſpecie deluſos, v. g. pulvere obſcurè griſeo ponderoſo, in quem Mercurius puriſſimus cum aquâ diù ſubactus, ſenſim, ſed longiſſimo tempore fatiſcit. Hic enim pulvis immeritò pro materie quâdam heterogeneâ haberetur, cùm Mercurius ſit larvatus equidèm, ſed perfectus.

Mercurium, his quæ ſuprà retulimus artificiis, à materie quâlibet heterogeneâ repurgatum, ſalivationem, ſi doſi ad id debitâ illitionis formâ adhibeatur, emovere, res eſt notiſſima. Reliqua, quæ ad prioris quæſtionis propoſitæ partis ſolutionem pertinent, ex dictis manifeſta ſunt.

Hoc medicationis genus, quo ope Mercurii lues venerea debellatur, quam lentè, quam tardiſſimo greſſu, ad eam quam hodiè adeptum eſt perfectionem devenerit, neminem latet. Id autem optimo huic remedio vitium præcipuè imputabatur, quod eâ quâ tunc adhibebatur, hodièque etiam à non nullis adhibetur, doſi & frequentiâ, ſalivationem emovere ſoleat, quæ ærumnoſa, fædis ſtipata moleſtiis, triſtia ſæpè ſui relinquens veſtigia, ægrum etiam aliquandò in proximum

vitæ

vitæ discrimen adducit. His & similibus permoti solertes in arte viri, dictam methodum ita temperare studuerunt, ut servatâ ejus adversùs luem efficaciâ, Mercurio per cutis poros, auctâ perspiratione, viam parando, salivationem gravissimasque ejus sequelas declinarent.

Hæc commoda quæsivit laudavitque Frider. Hoffmanus, in eâ Mercurii præparatione diaphoreticâ quam tantis extollit laudibus (*a*). Cui etiam, quò magis diaphoretica evaderet, Camphoram utiliter addendam fore existimabat. (*b*) Sic etiam, & eodem, ni fallor animo, viginti & quod excurrit ab hinc annis, novam proponebat methodum solertissimus hujusce lycæi professor, aquæ tepidæ balnea, ipso hydrargyroseos tempore, adhibens (*c*). Annis autèm proximè elapsis, novæ etiam eòdem conspirantes innotuere methodi. A Doctoribus Monspel. D. D. Querenet & Mauflatre, Mercurius quidam proponebatur eâ arte paratus, ut etiam altâ dosi illitus salivationem non accerseret. Experimenta coràm Medicis prudentibus tentata, rem promissis respondere ostendebant. Ideòque Mercurium eorum salivationem non ciere, quia alvum, urinam, perspirationem emovendo, hàc sibi viam quæreret, ex symptomatibus in ægrorantibus observatis intelligere in promptu erat. Tandem ultimam hùc Collimantem methodum proposuit Clar. Raulin; in quâ Camphorâ unguento mercuriali additâ, salivationi ejusque incommodis ire obviam animo induxit: cujus spem observationes non nullæ confirmare videntur [*d*]. Quibus omnibus ritè perpensis, sequentes subjungere animadversiones liceat.

1°. Mercurium purum, eâ ratione quâ Monspelii nunc illitionibus adhibetur, salivationem quam tantopere prævertere satagitur non emovere, aut saltem adeo levem, ut nihil periculi afferat aut molestiæ, & tamen luem veneream tutò, efficaciter, absque reditûs metu eradicare, res est quam quotidianis curationibus demonstrant Artis Magistri.

2°. Nostram etiam methodum, quâ magnam Mercurii dosim longo temporis successu ingerimus, quæ tardis pariter progressibus extruditur, aliundè tutissimam, efficacissimam, methodis, iis anteferendam, Querenetianæ v. g., existimo, quâ ingens Mercurii vis, brevissimo tempore corpori intruditur, indè etiàm subitò, alvi, perspirationis, urinæ viis egerenda.

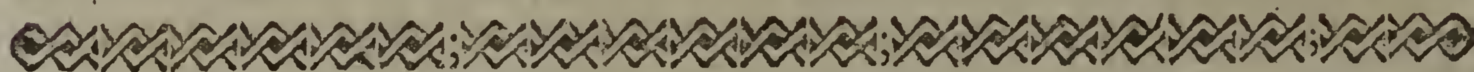
3°. Incidimus identidèm in eos ægrotantes, qui sive à singulari quâdam idiosyncrasiâ, sive propter affectionem scorbuticam, ex primâ statim aut alterâ inunctione, gravissimam salivationem incurrunt, apud quos, ut Mercurius ad corporis habitum convertatur, balneis uti

(*a*) Med. Rat. tom. 3. p. 421.
(*b*) Diss. de Camphorâ.
(*c*) Mémoire contenant une nouvelle méthode, &c. Montpellier 1734.
(*d*) Vid. Thes. D. Danié Despatureaux. Paris & Med. Diar. passim.

tepidis, meo saltem judicio, expediet, vel tepido laconico, aut unguentum mercuriale Camphorâ temperare.

4°. Tandem Mercurium existimo D. D. Querenet & Mauflatre, virtutem suam habuisse à metallo quodam cum Mercurio amalgamatis ope maritato. Parisiis enim cum essem, tribus circiter abhinc annis, hunc Mercurium analysi subjectum, destillatum, pulveris grisei aliquid, qui metallicus omninò videbatur, reliquisse, testis vidi. Regulum antimonii fuisse lubenter crediderim. Nec est quod aliquis objiciat hunc cum Mercurio amalgamate maritari respuere. Regulum enim ferro & calce vivâ paratum, amalgamati obedientem se præbere docet Pott. lithogeognos. (a) An ex hoc aut simili amalgamate, aliquid sperandum in lue chæradicâ? jam verò concludimus.

Mercurium artificiis relatis depuratum, materiem non continere heterogeneam, eumque salivationem movere. Mercurium verò Camphoratum, non ita, observationibus citatis nixi credimus.

QUÆSTIO SEPTIMA.

An vana sit Chimiatrorum spes, morborum quorumcumquè Medicinam universalem aliquandò detegendi.

EXoletam, sæculorum numero, de medicamento immortalitatis fabulam, trecentis & quod excurrit abhinc annis revocaverunt Alchemistæ, seu adepti, quos quæstionem nostram contingere manifestum est. Hi igitur incongrui juxtà ac magnifici promissores, non tantùm Philosophici, ut aiunt, lapidis, pauperes, sed & universalis etiam medicinæ arcanum, vulgi hominum instar ægrotantes, sæpèque brevioris ævi, profitebantur. In quod thrasonici delirii genus, non nullos melancholicâ quâdam animi mobilitate pulsos existimem, quosdam verò, aleatorum instar, primò deceptos, attritâ deindè multùm re domesticâ, aliorum fortunis, per ea ipsa quibus capti erant promissa, insidias ex consilio struxisse.

Auri potabilis, lapidis vegetabilis, lapidis mineralis, ignis invisibilis, panaceæ, balsami naturalis, alchaest, auri horizontalis, &c. nominibus, apud varios Alchemistas variis, venit hæc Medicina universalis. Huic

(a) Confer. etiam Geofroy Acad. 1735. p. 66, 67.

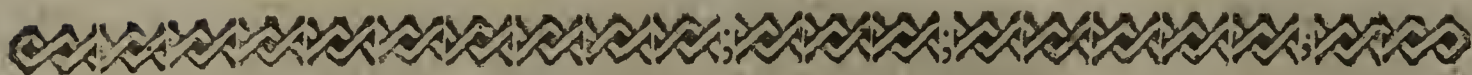
etiam, quasi hoc morbos quoscumque curare parum esset; metalla quælibet in aurum perfectissimum convertendi, virtus admirabilis à multis tribuebatur.

At verò magnifica hæc promissa, circà medicinam præcipuè universalem, victricibus convellebant armis Galenistæ, quibuscùm acerrimè, ut inter homines, pugnabant chymiatri. Cum enim morbi à diversis sobolescerent humorum alterationibus, his, pro causarum varietate, alia atque alia opponi debere auxilia, jurè meritò statuebant Galenicæ sectæ addicti: Medicinam proindè impossibilem, quæ viribus simul ornata pugnantibus, morbos quoscumque posset debellare.

His tamen etiam argumentis, probabilem opponere responsionem satagentes adepti, opinionem amplexi sunt antiquissimam, quæ varias passa mutationes, ad nostra usque tempora, viris probata solertibus defluxit. Spiritum igitur quemdam volebant corpus pervagare, quo cuncta in homine penetrarentur, regerentur. Ad hunc solum, sanitatis integræ Authorem, labefactatæ restauratorem, in morbis respiciendum autumabant. Si quis medicinam invenisset, quæ spiritum hunc vitalem conservare, confortare posset, huic medinam universalem esse cognitam (*a*).

Hæc verò & similia, quam levis sint ponderis, hodiè nimis cognitum est, quàm ut his refellendis seriò diùque immoremur. Hic enim quem fingunt spiritus, cujus nutu omnes corporis functiones continentur, hic, inquam, spiritus, vel anima est immaterialis, ad quam mutationes, aut in quibus morbi consistunt, aut quæ medicamentis inducuntur, non pertinent; Vel hic spiritus erit materialis, qui proindè, cujuscumque demùm subtilitatis supponatur, non unicam, ut notum est, sed multiplicem capiens alterationis speciem, variis etiam restitui Medicinis postulabit; etiam si ad hunc solum (quod falsum est) in morbis esse respiciendum concederetur. His igitur, quæ in re manifestâ satis esse visa sunt, adducti concludimus, *nullam fuisse quam se possidere Chymiatri plures professi sunt Medicinam morborum quorumcumque universalem. Irritamque esse spem* [si quis tamen hodierno etiam tempore eam foveat] *hanc Medicinam aliquando detegendi.* Nec moramur Helmontii observationem Textum sacrum allegantis, quo, *non dicitur*, inquit, *quod Omnipotens creaverit de terrâ Medicinas, sed Medicinam, numero singulari.*

(*a*) Conf. Beccher Phys. Subt. suplem. Cap. 6. Helmont Capit. cui titulus *respondet Auctor*. Hermannus Conringius de Hermeticâ &c. Cap. 17.

QUÆSTIO OCTAVA.

An ex Vitriolo præparata multa salubria comparari possint, juxtà Angeli Salæ præcepta.

DE Vitriolo & medicamentis quæ ex ipso parari possunt, tres conscripsit Dissertationes Angelus Sala, quarum priores duo anatomia Vitrioli, tertia de naturâ, proprietate, & usû spiritûs Vitrioli inscribitur. De his ut judicium feramus quæstione nostrâ jubemur. Quod ut breviter, & cum aliquâ si liceat utilitatis specie præstare valeam, ea successivè prosequi est animus quæ de Vitriolo & ejus præparatis habet præcipua; singulis notatiunculas subjungens, ex quibus, quantùm Chemicorum qui deindè secuti sunt solertiâ, ars profecerit, eluceat. Errores Salæ multos silentio premam, in quos magis temporis quam proprio vitio incidisse mihi saltem videtur.

Vitriolum rectè distribuit in viride, cæruleum, & album. Rectè omnibus acidum idem inesse sulphureum evincit; viridi martem, cæruleo cuprum pro basi esse(*a*): de albi verò naturâ, quod Zinchum pro basi suâ habeat, apertè demonstrare, id nostris erat temporibus reservatum (*b*).

Vitrioli cærulei, mediante solutione, percolatione, vaporatione, cristallisatione, depurationem rectè describit. Ignorabat verò ut tempus ferebat, utilem Vitrioli martis à venerei consortio repurgationem, quæ cupro, laminæ ferreæ solutioni hujus vitrioli immissæ ope, præcipitato, perficitur.

Artificialem martialis & venerei Vitriolorum, sulphuris aut spiritûs vitrioli interventû generationem rectè descripsit, atque ejus utilitatem, ut vitriolum usibus variis purissimum habeatur.

Vitrioli puri dotes varias minimè cognovit, qui quamlibet vitrioli speciem ad purgandum per superiora & inferiora in multis casibus promiscuè proponit (*c*). Cupreum autem, ut notum est, usûs est periculosi, nec ferè nisi ulceribus sordidis, oris præsertim, extùs admovetur. Album longè mitius vomitorium, usu tamen stibiatorum exolevit. Viride tandem, ubi depuratum est, sali martis Riverii simillimum, egregium exiguâ dosi aperiens.

Salem

(*a*) Vid. Tract. 2um. Demonstr. brevis.
(*b*) Conf. Pott. Miscell. Berolin. tom. VII. pag. 213. Newman Epist. ad Geoffroy Act. Acad. Paris. 1735. pag. 28.
(*c*) Cap. Vitriol. rectif. purgans.

Salem ex colcothare prolectum, verum eſſe genuinumque Vitriolum, meritò, juxtà pleroſque Auctores, pronunciat pag 320. 370. hunc tamen, ſaltem magnâ ex parte, alumen eſſe Stahlii (a), & Lemerii (b) obſervationes oſtendunt.

Quod terram vitrioli nuncupat *Cap.* 8 *Tract.* 1°. id nihil aliud eſt, & noverat ipſe, quàm metallum ab olei vitrioli deſtillatione reſiduum; hanc (pro variâ vitrioli adhibiti naturâ, ità etiam virtute variam) emplaſtris, unguentiſque adſtringendi & ſiccandi ſcopo admiſcendam juſtò generaliùs pronuntiat.

Materiem quæ ex colcothare venereo ſalis ammoniaci interventû ſublimatur, non ſulphur eſſe vitrioli, ut vulgò tùm aiebant, ſed verum cuprum rectè pronunciavit, demonſtravit. Flores venereos, ens veneris Boylei nunc dictos, utilitate quam in rachitide præſtare dicuntur, apud Anglos, Batavoſque celebres, ſub hoc proceſſu parabat, veram ejus ætiologiam, ut tempus ferebat prætervidens, quæ in eo conſiſtit, quod ſub ignis vehementiâ, non tantùm terræ abſorbentes, ſed etiam metalla plura, fortiorem præ ſale alcalico volatili affinitatem cum acidis foveant; adeoquè ſub hoc proceſſû liberata ab acidi compedibus, ſalis ammoniaci pars alcalica ſurſùm cum particulis aliquot metallicis attollatur.

Vitriolum, non antè, ut ſolet tuncque ſolebat, ſiccatum, diſtillationi immediatè committens, liquores indè prodeuntes quatuor ſeparatìm prolicit, liquorem primò inſipidum, rorem vitrioli appellat; alterum (acidi vitriolici, volatilis tantillo prægnantem) odoriferum; quos non parvis ab ipſo ornatos laudibus, meritò tamen rejicimus, ut inutiles, aut aquâ purâ fluviatili, tantillo ſpiritùs vitrioli alteratâ, facilè ſupplendos.

Quomodò ſpiritus vitrioli educi debeat, ab acidi ſulphurei volatilis conſortio liberari, rectificari, (c) rectè deſcribit: virtutes tamen ei concedens medicas, ex quibus plurimas prudens medendi uſus reprobavit.

Vitriolum ad rubedinem, pro olei vitriolici confectione, calcinatum, ante deſtillationem aquâ vitæ abſque ullâ utilitate macerat. In olei vitrioli ex martiali vitriolo deſtillatione partes quaſdam cum acido metallicas ſurſùm attolli, cum multis qui poſteà ſecuti ſunt ignoravit (d).

Acidum ſulphureum per campanam prolectum, humiditatis ſuæ magnam partem ab aëre ducere, uberioremque ejus proventum, operatione in cellâ humidâ inſtitutâ, vel aquâ calente ſubditâ, judicioſè notat (e).

(a) Conf. Junker tom. 2. p. 264.
(b) Acad. 1735.
(c) p. 317 & ſeq.
(d) Confer. Hellot Acad. 1737 Junker Conſp. p. 232.
(e) Pag. 358.

F

Huic etiam non ſine multo labore in copiâ parabili, acidum vitriolicum ut ovum ovo ſimile, ubique ſubſtituendum rectè aſſerit (*a*).

Olei vitriolici dulcificationis poſſibilitatem, quia mediante ferro Hartmanni methodo (*b*) ridiculè peragitur, non ideò negare debebat, (*c*) quam Crollius ab Hartmanno interpretatus, adeò diſertè, ut hodiè meliora docti videmus, propoſuerat (*d*).

Tandem ex vitriolo ſiccato, rectificato vini ſpiritui immiſſo, per menſem digeſto, tincturam extrahit, odorem fragrantiſſimum malvatici vel moſchati (quod verum ipſe expertus aſſero) referentem. Huic ad reſidentiam *liquoris flavi, oleo deſtillato non abſimilis* deſtillatione inſpiſſatæ, narcoticam, antiſpaſmodicam virtutem egregiam tribuit (*e*). De quâ inexperto judicium ferre non licet. Hanc tamen in quibuſdam caſibus *haud rejiculam, parvæ ubi ſopiendum eſt efficaciæ*, graviſſimus Auctor Ludovicus judicat (*f*).

Liquorem vitrioli diaphoreticum ſalæ, cæteraque ejus medicamenta compoſita conſultò prætermittimus, ne longam jam diſſertationem parùm utili diſquiſitione producamus. Tartarum etiam vitriolatum, aquam ſtypticam & alia multa, quæ recentiorum debentur induſtriæ, nobis extra oleas eſſe poſita animadvertentes, concludimus.

Juxta Angeli Salæ præcepta, quædam ex vitriolo præparata ſalubria comparari poſſe.

QUÆSTIO NONA.

An cuilibet morbo ſpecificum reperiri poſſit proprium?

DE hujus vocis *ſpecificum* ſignificatione verâ, legitimâ, adeò parum Auctores inter ſe conſentiunt, ut quo ſenſu eam hîc uſurpari intellexerimus, definire, id certè primum nobis incumbat. Specifici igitur nomine id medicamentum volumus, quod huic illive morbo ſingulariter competit ac proprium eſt, eumque conſtanti effectu *vincit, ſuperat*. Huic medicamento ſpecifico eam cum quibuſdam

(*a*) pag. 362.
[*b*] Hartmannus in Crollii Baſil. Chym. p. 227.
(*c*) Tract. 3. cap. 5.
[*d*] Hujus, inquit, rectificati olei (Vitrioli) partem unam cum 4or. vel 6. partibus ſpiritus vini alcoholiſati &c. & poſtea deſtillabit, habebit oleum vitrioli, ſupernatans aquæ, ſuaviſſimi odoris &c.
[*e*] Tract. 10. cap. 110.
(*f*) Lud. cum notis. & null. p. 187.

indolem non adſcribimus, quaſi ſimplici materiei morbum committentis correctione, alteratione, ſemper agere debeat. Mercurium enim ipſum, nobili hoc ſpecifici nomine adeò dignum, non ſine evacuatione aliquâ ut plurimùm ſenſibili, quâ virus eliminari ſuſpicari eſt, luem veneream curare notum eſt.

His animadverſis, rem ita exſequar. Inquiram primò an cuilibet morbo medicamentum reperiri poſſit ſpecificum. 2°. Poſitâ hujus ſpei ambitione nimiâ, quibus præcipuè morbis hoc medicationis genus jam inventum ſit, tùm etiam quibus olim inveniendum fore ſperare liceat.

His animadverſis, morbos eſſe plurimos ſtatuimus, qui medicamentum, ut aiunt, ſpecificum recipere poſſe neutiquàm videntur. In hunc cenſum veniunt, primò morbi qui in vitio quodam organico medicamentis inacceſſo radicantur. Hùc ut opinor aſthma inveteratum, arteriæ anevryſma, tumor cyſticus internus &c. Hùc etiam Epilepſia idiopathica, cerebralis, quam à vitio quodam organico ſoboleſcere, ægrotantis extra paroxyſmum poſiti vultus ipſe ſatis indicat. Adverſus eam nulla eſſe quæ proponuntur medicamenta ſpecifica, cùm multis exiſtimo. Epilepſiam verò quæ præcordiorum, aut alicujus membri conſenſu inducitur, & convulſionem ſeu inſultum epilepticum, qui infantes *integros* (*a*) adoritur, non medicamentis ſpecificis, ſed methodo ſpecificâ, rationali, curari oportere, noverunt practici.

In hanc etiam primam morborum ſpecificis inacceſſorum claſſem conferre licet febres lentas, quæ ab abſceſſu aliquo latente proveniunt, quaſque, niſi priùs natura puri exitum fecerit, curari non poſſe manifeſtum eſt. Quidquid enim de medicamentorum quorumdam, in promovendâ vomicarum ruptione, virtute ſpecificâ ab Auctoribus credulis relatum eſt, id falſum uſu deprehenditur: niſi forte vomitoria, aut medicamenta tuſſim moventia volueris, quæ in vomicâ pulmonum id præſtare, etſi parùm tutò, poſſunt, actione mechanicâ. Morborum qui curationem per ſpecificum non capiunt, numero accenſeri quoque jure poſſunt febres acutæ, adverſus quas medicamentum aliquod ſpecificum quærere, hoc ferè eſſet, meo ſaltem judicio, univerſali cuidam medicinæ aſpirare. Adeò ſub eodem nomine, pro ſubjectorum, tempeſtatum &c. ratione, ita etiàm indole & correctione quàm deſiderant diverſiſſimi morbi deliteſcunt. Hùc rectè Capivaccii dictum. *Diſce meam methodum*, ſciſcitanti reſpondebat, *& habebis mea arcana.*

Quod de febribus acutis diximus, idem de inflammationibus febre ſtipatis, de pleuritide præſertim, & peripneumoniâ ſtatuendum videtur, tum propter cognationem earum cum dictis febribus manifeſtam,

(*a*) Integros dico, ut eam convulſionis ſpeciem ab eâ ſejungam, quæ infantes morbo aliquo diu ante conflictatos adoriens, eos ad unum omnes occidit.

ab Hoffmanno aliisquè rectè observatam, tum etiàm propter affectionem in quâ partìm consistunt organicam inflammatoriam. Huic enim febris ipsa, nisi me omnia fallunt, beneficio naturæ medicamento est, materiei pulmoni impactæ concoctionem & evacuationem efficaciter moliens. Quod cum verum, imò verissimum usu quotidiano deprehendatur, non satis certè intelligo, quomodò Sydenhamus, aliàs naturæ felicissimus ìnterpres, de expectoratione nullatenus curandum pronuntians, venæ sectionem pro auxilio posuerit in hoc affectionis genere specifico: hacque mediante *materiem morbificam penès suum esse arbitrium, & orificium à phlebotomo incisum tracheæ vices subire asseruerit.*

Ut enim multas omittam pleuritidis species, in quibus non parvam curationis partem purgantia, aut etiam emetica absolvunt. Ut alias etiam omittam epidemicas, à decubitu quodam ortas maligno, in gangrænam materiei malignitate magis quàm inflammationis vehementiâ proclives, in quibus, ut, ipse novisse videtur, spem curationis omnem in venæ sectione ponere nefas. In ipsis certè pleuriditibus exquisitis, venæ sectio, licet ad curationem obtinendam, regendam, optimum suppeditet auxilium, eas tamen non ferè sine cooperatione naturæ, morbi materiem per sputum, aut sudores, aut urinas, evacuantis curari, res est observationis quotidianæ. Ulcera in genere à causis sobolescentia diversis, non generalem specificam recipere Medicinam, manifestum est. Quod pariter de variis hydropis speciebus valet.

Curationi autem, quæ per medicamenta specifica peragitur, potissimùm patent morbi quorum causæ materiales liquoribus circumeuntibus inhærent, & in eorum alteratione quadam consistunt adeò specificâ, ut hæc in diversis subjectis eadem sit, & eosdem propè effectus ostendat. Huc primò lues venerea in quâ, quid Mercurius valeat notum est. Huc deindè hydrophobia, quæ pariter in viru quodam consistit vi fermentativâ, multiplicativâ prædito, adeò ut animalium, quæ vel spontè vel contagio inficit, humoribus, eamdem prorsus acrimoniæ speciem constanter affricet. Adversùs quam remedium specificum in Mercurio non frustrà quæsitum fuisse, multæ observationes spem faciunt.

Cum morbis jam dictis, causæ ratione, affinitate manifestâ jungitur scabies; adversus quam in sulphure, Mercurialibus, Saturninis, specifica prostant externa, in manu prudentis Medici tuta, quæque recens contractæ, ubi labes sanguinem nondum altè infecit, satis sunt. Adversus inveteratam, sanguini profundè radicatam, rebellem, specificum reperiri posse internum, in Mercurio præsertim, verosimile videtur.

Aer purus, temperatus, renovatus, alimentum recens, species antiscorbuticæ dictæ, succus Limonum præsertim & lacticinia in scorbuto, alio hujus generis morbo, specificorum virtutes egregiè tuentur.

Carcinomatodea

Carcinomatodea lues in lymphæ quâdam degeneratione ſpecificâ conſiſtens, à Medicorum labore & induſtriâ ſpecificum expectat, huic quantum analogiâ judicare licet apta. De ſtrumis idem dictum eſto. In hoc valetudinis genere non mediocrem ſpem in mercurio poſuiſſe viros ſolertiſſimos ſcimus. Verùm pauciſſimis (ſaltem hactenùs) adeò felicibus eſſe contigit, ut res ex voto ſuccederet. Alii ab hoc medicationis genere, parùm felici ſucceſſu deterriti, deindè abſtinuerunt.

Podagra etiam in alteratione quâdam ſeroſi humoris ſpecificâ, in variis ſubjectis prorsùs ſimili conſiſtere videtur. Atque idcircò ſpecificum adversùs eam aliquandò fortè inveniendum fore analogiâ ductis ſperare licet.

In eâ ſanguinis degeneratione, quæ gangrænam propagat, ſpecifici aliquid exerere Corticem Peruvianum, obſervationes non nullæ, longè tamen, quàm quæ libris deſcriptæ ſunt, pauciores, ſpem oſtendunt.

In tertianâ & quartanâ non inveteratâ, Cortex Peruvianus, præmiſſis præmittendis, legitimâ ratione adminiſtratus, viſceribus ab obſtructione liberis, ſpecificum ſe oſtendit. Non item in quartanâ rebelli, in quâ nocet; medicamenta verò ſolventia, aperientia morbum curant. In intermittente quotidianâ quam parum proficiat Kinakina ſciunt clinici. Huic ut medicamentum ſpecificum olim reperiri fortè poſſit, earum cum tertianâ & quartanâ affinitatem conſiderantes exiſtimamus.

Curationi etiam quæ per ſpecifica peragitur morbi quidam patent, quorum materies in primâ corporis regione ſtabulans, medicamentorum appropriatorum vim immediatè excipit. ſaburram à carnis, piſcium præſertim, ingurgitatione, putridam, ſpecificè corrigit limonata. Acidam à fructibus rubris immoderatè ſumptis natam, abſorbentia, alcalica. Venenorum acidorum, ſalium metallicorum quorumdam vim deleteriam, aqua ſale alcalico prægnans infringit, invertit. Quin in amaris, purgantibus præſertim, & mercurialibus, vera reſideant anthelmintica, dubitare non licet. Cavendum tamen ne in febribus verminoſis, lumbricos, morbi vel potiùs ejus cauſæ, effectum debellare cum imperitis quibuſdam magno ægrotantium incommodo unicè ſatagamus. Jam verò ſatis. Porrò ex ſuperioribus concludimus.

Non cuilibet morbo medicamentum reperiri poſſe ſpecificum.

QUÆSTIO DECIMA.

An præstantissima sint concretionum biliosarum resolventia sapo & saponacea?

CONCRETIONES Biliosæ, seu quod eòdem recidit, calculi biliosi, alii in cystidis felleæ cavo generati, cystici; alii verò in poris hepaticis, hepatici dicuntur. Hi rursùs duplicis generis sunt. Alii Bilis ad parietes vasorum suorum accretione nati, fistulam quamdam lapideam referunt: alii verò solidi, flavi, cysticis ferè penitùs adsimiles. (*a*) Quæ pauca de calculis hepaticis satis sint, tum quia ad cysticos collati raro prorsùs occurrunt, tum etiam quia in homine vivo signa sui non præbent, quibus fidere liceat rationalia; nec valdè diversum à cysticis medicationis genus sibi expostulant. De cysticis verò dicam eò accuratiùs, quod frequentem malis pessimis originem dent, quodque in his singularis quidam, distinctusque morbus radicetur, colica scilicet hepatica, cujus accuratam descriptionem antiquorum laboribus addidit recentiorum industria.

Calculi cystici, magnitudinis, figuræ admodùm variæ, utplurimùm tamen phaseoli magnitudinem circiter æquantes, angulares, colorem in superficie ostendere solent ex albo flavum, alii viridem maculis nigricantibus hîc illîc respersum. Reperiuntur interdùm nigri, aliàs etiam albi, & hunc colorem, qui extùs præ se ferunt, cæteris utplurimùm mole majores observantur. Textus eorum interior per lamellas dispositus est, quod tamen non est omnibus commune: nonnulli enim (& hi, ut videtur, cæteris sunt majores ac utplurimùm albi, micantes) non nulli, inquam, intùs ex parte per segmenta structi observantur. (*b*) Aquæ innatare, candelæ ardenti admoti flammam, resinarum instar, concipere consueverunt. Quosdam ingentis magnitudinis mollioris que substantiæ, ultra dimidium in aquâ calidâ solutos fuisse narrat Hoffmannus (*c*). Cæteri qui familiarem ipsis naturam tuentur, in aquâ pariter ac spiritu vini, spiritu terebinthinæ, spiritu salis ammoniaci solvi renuunt. Quin etiam eos ipso acido nitroso & marino inaccessos pronuntiat Petermanus (*d*).

(*a*) Vid. Bianchi Hist. Hepatica.
(*b*) Acad. 1710. pag. 38. Morand ibid. 1741. pag. 26.
(*c*) Med. Ration. tom. 3. pag. 269.
(*d*) Scrutinium Icteri apud Halleri disputationes ad morborum &c.

Hujus posterioris assertionem ad experimenta revocanti nonnulla observare licuit, quæ referri non prorsùs indigna mihi visa sunt. Calculos scilicet sumpsi duos biliares, alterum ex flavo album, alterum profundè viridem. Huic, ut expertus est Professor merit. (*a*) Solemne est, ut difficilè ardeat, nec flammam ostendat: flavi ècontrà, resinæ instar, vegetè ardere consueverunt. Flavum igitur aquæ forti immisi, nulla animadvertebatur effervescentia, intactus videbatur, successu tamen temporis paucum quid resinosum acido nitroso largiebatur: viridis contrà aquæ forti immissus fortissimam, quasi cancri lapillus fuisset, effervescentiam concitabat, in eâque rapido progressu solvebatur. Ubi duo notanda sunt: primum sub hac solutione substantiam ex calculò in aquam fortem transivisse, quæ Camphoræ instar, in aquâ forti solubilis, similiter etiam affusâ aquâ præcipitabatur. Secundum, soluto magnâ ex parte viridi calculo, restitisse tamen lapillum angularem, linearis & ultrà crassitudinis, qui majori nucleum præbuisse videbatur, quique in aquâ forti, etiam pluries renovatâ, se prorsùs insolubilem ostendebat. Quas omnes calculorum biliosorum dotes à Bilis dotibus adeò alienas considerans, in sententiam Antagonistæ strenuissimi (*b*) facilè descendam, qui concretionum biliosarum generationem non simpliciter à Bilis inspissatione, sed à quarumdam potiùs ejus partium præcipitatione derivandam suspicatur.

His, circa præcipuas concretionum biliosarum dotes, breviter animadversis, protinùs ad gravissimum affectionis genus, quod inducere solent, me refero, cujus signa, causas, exitus varios, ac curationem brevi, sed accurato, quantùm licebit, stilo persequi est animus. Priùs tamen animadvertam calculos etiam magnos interdùm in vesicâ diù etiam innocuè delituisse. Id autem & Auctorum multiplici, & unicâ nostrâ observatione, in homine hydrope pectoris interrempto, institutâ compertum habemus. Scire etiam interest, his hominibus, qui diuturno ac invicto medicamentis ictero conflictantur, calculos in cystide felleâ latentes ut plurimùm morbi causam subesse.

Colica verò hepatica, ubi causis deinde recensendis emota est, dolor urget circa cordis scrobiculum acutissimus, versus umbilicum sese protendens, quique ad dorsum è directò pertingere videtur. Sub his alvus pertinaciter astringitur. Quidquid adsumitur, id protinùs solet vomitu rejici. Constrictionem quamdam cum anxietate inexplicabili circà præcordia persentiscere æger sibi videtur. Hæc signa hepaticæ colicæ ferè propria, ingentem calculi in cystide, vel in ductu ab eâ ad intestinum tenue protenso, latentis suspicionem faciunt. Quod si verò de homine

(*a*) Tentamen Med. de variis calcul. &c. præside R. D. Imbert Prof. &c. p. 16.

(*b*) Venel questio 9â.

agatur, qui fœdo ſit, icteritio corporis habitu, quique huic valetudini jamdiù vixerit obnoxius: ſive etiam ſedatos paroxyſmi cruciatus icterus deinde exceperit; ſub his, jam nullus dubio ſupereſt locus, quin calculo uni, pluribuſve morbus debeat imputari. Hîc etiam notari expedit. 1°. Hunc morbum ex eorum numero eſſe, qui per intervalla recurrere amant. 2°. Propter conſenſum, quem partes affectæ valdè nervoſæ cum aliis noſtri corporis partibus alunt, multa ſæpè ſub his doloribus obſervari ſymptomata, quæ huic affectioni minùs appropriata, ſilentio debuerunt prætermitti. Notamus tandem 3°, ægrotantes identidem occurrere, quos pondus quoddam in regione epigaſtricâ dextrâ perceptum, de calculis in veſicâ felleâ latentibus continuò admonet.

Calculus de veſiculæ cavo motus, ductum ingreſſus, in quem ea protenditur, ejus parietes vi diducit, membranas, quibus contexitur, nervoſas, exquiſitè ſenſibiles durè fodicat: hinc dolor acutus & reliqua ſymptomata, de quibus ſuperiùs egimus, uno verbo colica hepatica, quam eâ ratione calculi ferè tantummodò exigui inducere poſſe videntur. Aliquandò etiam contingit ut morbi nucleus, ut ita loquar, non in ductu cyſtico, aut choledoco, ſed in ipſis lateat veſiculæ parietibus, qui calculi alicujus majoris, aſperi, pluriumve parvulorum attritu, irritationem ac inflammationem conceperint. Colicam verò hepaticam aliquandò, ut diximus, hoc poſteriore modo progigni, obſervationes ritè perpenſæ demonſtrant.

Lapillus ductum cyſticum ingreſſus, hunc aliquandò & choledocum ſucceſſivè peragrans, in tenuioris tandem inteſtini cavum ſe recipit, per ſedes eliminandus. Hic primus eſt, iſque feliciſſimus morbi noſtri exitus. Aliquandò etiam ex cyſtico ductu in veſicæ cavum remeat, ſtatimque dolor ſedatur, ſed relicto intùs ingrato hoſpite. Aliàs etiam inflammationem creat, quam ſi ſuppuratio conſecuta fuerit, ſive in partibus calculo obſeſſis, ſive etiam in aliâ aliquâ hepatis parte per conſenſum affectâ, quàm in proximum vitæ diſcrimen adductus ſit æger notum eſt. Ex his verò poſteriùs dictis, colicæ, quæ veſiculæ ipſius parietum irritatione, inflammatione inducitur, varii prævidentur exitus.

Ubi abſceſſus ex veſiculæ inflammatione natus ad exteriora ſenſim ita producitur, ut ferro pateat aditus, tunc ſæpè unâ, eademque operatione cum abſceſſu veſiculam aperiri obſervatione compertum eſt, & id quidem abſque periculo propter contractam inflammationis beneficio veſiculæ cum peritonæo adhærentiam. Imò etiam quibuſdam ægrotantibus id felicitatis contigit, ut in Chirurgum inciderent, qui cum prudentiâ audax, calculum ſpecillo exploratum, ulcere ampliato, inſtrumentis educeret (*a*).

In

(*a*) Conſ. Diar. Med. tom. 5 pag. 219. Petit Acad. Chir. tom. 1er. 177, 178.

In abſceſſu etiam ſimili, ſed ad interiora converſo, hoc ſingulari fortunâ contingere poſſe videtur, ut eroſis veſiculæ & duodeni inteſtini parietibus, mediante telâ celluloſâ contiguis, calculus, etiam mole amplus, ex veſiculâ in inteſtini cavum ſe recipiat, ægerque convaleſcat. Hanc enim viam affectare ſuſpicari eſt calculos quoſdam, qui per ſedes excernuntur, bilioſis naturâ ſimillimi, mole interim majores, quàm ut eos per choledoci ductûs anguſtias iter ſibi feciſſe poſſimus exiſtimare. Tales mihi viſi ſunt magni quidam calculi verè bilioſi, tarſi oſſium inſtar invicem aptati, quorum, per ſedem ab ægrotante excretorum, copiam mihi fecit humaniſſimè Doctor hujuſce univerſitatis Clariſſimus [a]. In hoc etiam quod naturæ tribuimus opere nihil eſſe quod repugnet, oſtendunt caſus obſervati abceſſuum hepatis, qui perforato colo iter puri paraverunt ad exteriora. Neque omittendus caſus eximiè huc faciens nobilis cujuſdam mulieris ex colicæ hepaticæ ſequelis defunctæ, cujus cadaver multos in cyſtide felleâ calculos oſtendit, ex quibus unus mole ſpectabilis, perforatis veſiculæ & duodeni parietibus, in hujus cavum mediâ ſui parte prominebat (b).

Singularem etiam quamdam animadverſionem ſibi deſiderat, quæ ſæpè colicam hepaticam brevi tempore excipit cyſtidis diſtentio, adeò ut in regione epigaſtricâ, ſub muſculo recto dextro in tumorem ſtatim fluctu ſtipatum manifeſto attollatur (c). Ubi duo præcipuè animadverſione digna mihi videntur. Primum hujus tumoris geneſeos rationem non ſatis diſtinctè, præciſè, ſub nomine bilis retentionis à Clar. Petit, & iis qui ſecuti ſunt propoſitam. Id enim ſymptoma, meo ſaltem judicio, tunc tantùm contingit, aut contingere poteſt, ubi obſtaculum bilis curſui natum, ductum ipſum choledocum obſidet. Quo caſu bilis in hepate continuò ſecreta, exitu penitùs intercepto, in veſiculam redundans, eam diſtendat neceſſe eſt. Idem è contrà obſtaculum quandiù ſupra meatuum cyſtici & hepatici deoſculationem poſitum erit, tandiù etiam bilem in veſiculam redundare faciat, prorſùs impoſſibile videtur. Sive cum Auctoribus graviſſimis nullos poſueris in homine ductus hepatico-cyſticos, ſive eos exiſtere volueris, ſemper tamen cum poris hepaticis bilem ſuam liberè eo caſu egerentibus communicantes. Hoc nobis erat ſecundò cum Petito celeberrimo animadvertendum, cavendum eſſe ſummoperè, ne tumor ejuſmodi imprudenter pro hepatis abſceſſu apertus, ægrotanti mortem, magnum medenti dedecus afferat. Fuſè autem admodùm ac minutatìm, ut rei novitas poſtulare Viro clar. videbatur, ſigna utrique affectui propria perſecutus eſt. Hæc interim, præter ea quæ ex inflammationis, ſuppurationiſque ſignis ra-

[a] Mr. Chaptal.
(b) Vid. Tentamen. medic. de variis Calculorum bilioſorum, &c.
[c] Vid. Petit ibid.

tionalibus petuntur, præcipua ſunt. Abſceſſus in hepate natus, non niſi longo tempore ad externum corporis habitum perducitur, ac tumorem oſtendit, primò album, diffuſum, peculiarem, paſtaceum vulgò dictum, qualem abſceſſibus quibuſlibet à profundo emergentibus ſuccreſcere notum eſt. Sub eo deinde fluctus percipitur, ſed ſucceſſivis, tardiſque progreſſibus ab obſcuriſſimo ad manifeſtum. Quæ fluctuanti abſceſſui circumpoſitæ ſunt carnes, eæ ſub digitis contrectantibus prætumidæ perſentiuntur: in tumore verò à cyſtidis felleæ diſtentione nato, contraria quæque obſervantur.

Concretiones bilioſas, aliam extra paroxyſmum, aliam, ubi colicam accerſiverunt hepaticam, curandi rationem ſibi poſtulare manifeſtum eſt. Paroxyſmi curam uno tantùm verbo attingentes, hanc in venæ ſectione, mollientium, laxantium, intùs, extùs adhibitorum, imò etiam in narcoticorum uſu poſitam animadvertimus. Quibus prudenter miniſtratis, finem ſuum, calculi expulſionem, tutiùs, certiùſque natura conſequitur.

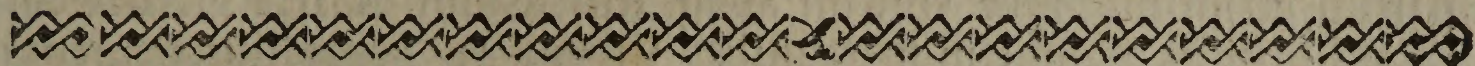
Extra paroxyſmum duæ præcipuè ſe ſiſtunt indicationes, prima ut tenuatâ bile, curſus ejus liber reſtituatur, novarum concretionum generationi eatur obviam. Secunda ut concretiones, ſiquæ (quod ſemper ſuſpicari licet) in veſiculâ relictæ ſint, medicamentis ſolvantur.

Primæ indicationi per ea medicamenta ſatisfit, quæ ictero ſimplici adhibentur. Hùc interpoſitâ ſubinde purgatione, decocta, juſculaque medicata, radicibus curcumæ, chelidonii majoris, lapathi, &c. Herbis cichorei, naſturtii, cherefolii, &c. Salibus Glauberiano, Polychreſto, &c. alterata. Hùc etiam opiatæ, quarum compoſitionem ſapo Alicanteus, ſapo Starkii, rheum, millepedes, grana aquilegiæ, & ſimilia rectè ingrediuntur: in hoc verò paſſu, aquas minerales, ſalinas præſertim & martiales, cæteris medicamentorum generibus palmam præripere certum eſt.

In medicamenti, quod calculum in veſicâ urinariâ ſolveret, inveſtigatione, fruſtrà hactenùs inſudaſſe Medicos, ſiquis animo reputaverit: & hunc tamen calculum, intra corpus in humore aqueo continuò renovato natare, extra corpus in pluribus omninò menſtruis fatiſcere; cyſticum econtrà in liquore ſpiſſo, ſtagnante, intra veſiculam demerſum, aquæ frigidæ, calidæ, ſpiritui vini, ſpiritui terebinthinæ, ſpiritui ſalis ammoniaci, juxta virorum laudatorum experimenta inacceſſum: imò etiam eos acido nitroſo parum obedientes ſaltem ex parte ſe præbere. Siquis, inquam, hæc animo reputaverit, huic ſanè mirum non videbitur, quòd medicamentum hactenùs nullum innotuiſſe pronuntiemus, quod concretionum bilioſarum verè ſolvens dici poſſet; parumque ſpei ſupereſſe, fore ut olim innoteſcat. Quod autem in graminis radice ſpei poſuerant Viri Celeberrimi, id vanum uſus medendi & experimenta demonſtrant. Hujus decoctum, nedùm in cyſtide fellea,

ne in vitro quidem concretiones biliosas dissolvit. (a) si cui igitur vesicula calculo uno, pluribusve obsessa sit ; huic unica ferè spes in salutaribus naturæ moliminibus excretoriis consistit. Hæc verò molimina, an equitatione, aut iis Medicinis juvari possint, quæ jure quodam affinitatis bilis secretionem & excretionem potenter promovent : an etiam incognitâ, ut semper est, calculorum magnitudine, figurâ, numero, &c. id prudenti Medico tentare liceat, hoc peritis dijudicandum relinquimus. (b) Porrò ex superiùs positis concludimus.

Nulla hactenùs innotuisse Medicamenta, quæ concretionum biliosarum vera dici possint resolventia.

QUÆSTIO UNDECIMA.

An sic dicta Salia essentialia Domini Comitis de la Garaye sint quid in Arte novum & utile ?

SALIA essentialia sic dicta Domini Comitis de la Garaye (si de vegetabilibus, in quibus ferè tantùm usum invenire possunt, agatur) non esse salia, sed extracta, extractis infusione aut decoctione paratis, prorsùs affinia, vix opus est ut referam, adeò omnibus notum est. Hæc igitur extracta, cæterorum instar, præter salia Plantarum essentialia, partem quoque mucosam continent, & partem extractivam quàm à cæteris plantarum principiis accuratè distinguendam, cum Rouellio Clar. rectè defendit Antagonista strenuissimus (c). Alia etiam magis, alia minùs, principio prægnant resinoso, quod cæterarum substantiarum interventu in aquâ ex parte solvi se patitur.

Methodi, quam adhibuit Vir Nobilis, in eo summa consistit, ut vegetabilis pulverati, ex quo extractum elicere est animus, libra semissis v. g. cum aquæ libris octodecim, in amphorâ stet capaci, in cujus cavo propè ad fundum perpendiculariter descendat axis ligneus, extremitate suâ inferiore asserculis decussatìm positis munitus, in motum verticillarem rapidum indesinenter per diem integrum actus, & id quidem mediantibus chordâ, trochleis &c. quarum descriptio ad præsens propositum minùs pertinet.

(a) Vid. Peterman. icteri scrutinium.

(b) De his si quis plura desiderat, adeat imprimis Frid. Hoffman. loc. cit. Diss. Acad. cui titulus tentamen med. supra laudatam. Petit Acad. Chir. Ledran Operat. Bianchi Hist. Hepat. Dissert. med. Edit. Albert. Hallert.

(c) Acad. Mem. des Etr. tom. 3.

Sic agitatione fluidi continuâ calorem supplente, pars subjecti extractiva in aquam transit. Hæc deindè extracto dives, percolata, aliquando etiam per subsidentiam depurata, catillis excipitur multis, faventinis, ac vaporis marisve balneo, ad extracti siccitatem vaporatione concentratur. Extractum verò in squamulas splendescentes ex catillis decussum, in phialâ rectè obturatâ, ad usum reponitur. Huic methodo duo sunt peculiaria, modus scilicet partem subjecti extractivam proliciendi, & vaporatio in vasis repandis ad siccitatem: de quibus singulis inquirendum, an quid novi, an quid utilis ostendant?

Machinæ D. Comitis de la Garraye novitatem vix concedere videtur Clar. Geofroy, (a) dùm eam partim à tritorio Langelotiano ductam, partim etiam machinæ cuidam apud Kunkelium in arte vitrariâ descriptæ prorsùs adsimilem pronuntiat. Verùm re accuratiùs perpensâ, præter chordas, trochleas, aut hujusmodi, quæ nihil ad rem; de cætero machinæ D. Comitis, cum Langelotianâ aut Kunkelianâ, nihil commune esse manifestum est. Langelotiana enim verum est tritorium: Kunkeliana (b) molendinæ quædam species, silicibus, conterendis, seu, ut aiunt, *porphyrisandis* dicata.

Quod verò ad ejus utilitatem pertinet, negotiosâ hac machinâ carere facilè nos posse Clar. Geoffroy experimenta demonstrant, qui, infusionis benificio, extracta Garayanis simillima paravit. Hujus interim machinæ; ejusque effectuum consideratione, in eam opinionem sum adductus, simplicium pulveres, aquâ emollitos, brevi *porphyrisatione* ita intimè penetrari posse, ut horæ momento virtutes suas, extractum suum aquæ tepidæ largirentur.

Hujus methodi pars altera, vaporatio, quæ in vasis repandis, maris, aut vaporis balneo ad perfectam extracti siccitatem perficitur, novitate pariter ac utilitate sese commendat. Id enim extractis vulgari methodo paratis vitio vertitur, quod justo molliora, motum suscipiant intestinum, ac tempore, dierumque numero à nativâ suâ indole multùm degenerent: quod, inter alia, salium essentialium in extractis crystallisatio satis indicat. Quod si verò ad extracti solidi siccique consistentiam ea perducere voluerimus, id ferè consequi non licet, absque eâ ignis vehementiâ, quæ extractis empyreumatis labem affricet.

His caret incommodis D. Comitis methodus, in quâ, propter vasorum repandorum quibus evaporatio perficitur multiplicationem, singulorum fundo, lamina tantùm extracti, eaque tenuis subsidet, quæ facilè ac leni igne ad siccitatem desideratam perducitur. Extractum Corticis Peruviani hâc methodo paratum, Lutetiæ frequenter à Medicis usurpatur, idque habet commodi, quod Corticis *in substantiâ* virtutes egregiè

(a) Acad. 1738. | (b) Art. de la Verrerie. pag. 280.

egregiè referens, ejus vitio, quo ſæpè ſtomacho moleſtus eſt, careat. Extracti ſcrupulus unus, corticis *in ſubſtantiâ* drachmæ integræ, virtute æquiponderat. De his conferatur D. Geoffroy Act. Acad. 1738. jam verò concludimus.

In Salium eſſentialium ſic dictorum D. Comitis de la Garaye præparatione aliquid eſſe novi & utilis.

QUÆSTIO DUODECIMA.

Quænam ſit differentia inter varia præcipitata ſulphuris antimonii, & utrùm in eo ſit magna vis adversùs morbos cutaneos.

SCORIARUM reguli antimonii ſimplicis unciæ duæ, in aquæ puræ libris octo bulliant per horam ſemiſſem. Filtra. Colaturâ deindè in duas partes æquales partitâ, in alterâ tentare priùs expediet, qualem ad plenariam ſulphuris antimonii præcipitationem aceti copiam deſideret. Quo animadverſo, ſimilis aceti quantitas in 4or. partes diſtributa, totidem diſtinctis vicibus, alteri liquoris parti ad intentam operationem ſepoſitæ affundatur. Poſt primam aceti affuſionem, primæ, ut aiunt, præcipitationis ſulphur antimonii ſubſidebit; poſt ſecundam, ſecundæ, & ſic porrò. Singula autem præcipitata ſeorſim ad uſum reponantur.

BREVES ANIMADVERSIONES.

Scoriæ reguli antimonii ſimplicis, cum Sale Polychreſto hepar antimonii continent.

Hoc non totum in aquâ ſolubile eſt. Hepar enim ſulphuris, viâ, ut aiunt, ſiccâ, longè majorem reguli copiam ſolvit, quam viâ humidâ.

Hoc reguli quod inſolutum relinquitur crocum metallorum conſtituit.

Hepar antimonii quod in aquam tranſiit, aceti affuſione decompoſitum, cum ſulphure regulinam partem dimittit. Hanc copioſiorem primâ præcipitatione, pauciorem ſecundâ, & ſic porrò; ſulphur verò, vice versâ.

Propter id ipſum, ſulphur antimonii primæ præcipitationis ſatis valenter ad gr. VI. exhibitum, emeſim concitat. Sulphur antimonii ſecundæ

præcipitationis longè mitius. Tandem 3æ. & 4æ. præcipitationis sulphura, etiam altâ satis dosi, corpus non nisi per diaphoresim repurgant.

Sulphure antimonii aurato facilè carebit Pharmacopolium concinnum contractum que,in quo chermes minerale ritè præparatum prostat.

Immeritò, ut videtur, non nulli solertes in arte viri sulphur auratum (primæ præcipitationis) cherme minerali idcircò valentius autumant, quia igne paratum est; sub cujus vehementiâ, hepar sulphuris majorem quàm viâ humidâ reguli copiam solvit. Quod enim regulinæ partis in igne suprapondii arreptum est, id, ut superiùs diximus, sub ebullitione insolutum remanet.

Sulphur auratum secundæ aut tertiæ præcipitationis, cæteris anteponitur, ac eâ dosi ut diaphoresim moveat solet adhiberi: nusquàm vomitorii titulo.

Virtute quâ pollet diaphoreticâ insigni, in morbis acutis prudenter usurpatum usu salutari sese commendat. In chronicis equidem, ac speciatim in cutis defœdationibus, apud nos usum ferè non invenit, ubi tamen efficaciâ non destitui, virorum peritissimorum authoritate nixus existimo [a]. Idem præterea suadet analogia, cum in his affectibus ea potissimum valeant Medicamentorum genera, quæ insensibili perspiratione corpus ab impuris humoribus repurgant.

Peculiarem animadversionem id quoque meretur quod non nulli asserunt, sulphur nempè nostrum cum Mercurio dulci remixtum, nobile quoddam medicamenti genus præbere, in affectibus præsertim cutaneis, rebellibus, efficacissimum: Mercuriumque dulcem sub eâ copulâ salivæ fluxum non emovere. De quo singulares duæ extant in Actis Edimburgensibus observationes, ubi tineam rebellem malignam, & in alio ægrotante guttam rosaceam, quæ cæteris medicamentis restiterant, eo feliciter curatas fuisse narratur. Jam verò concludimus.

Varia sulphuris antimonii præcipitata inter se eâ quam diximus ratione differre, & esse juxtà Auctores gravissimos, adversus morbos cutaneos efficacia.

[a] Conf. Hoff. Diss. de mirabili sulph. &c. dispensat. Brandenb. Schultz. prælectiones. Act. Edimb. tom. Ier. Cartheuser Pharmac.

E R R A T A.

PAGE 4. lin. 12. aquâ. *leg.* aquæ.
Ibid. lin. 34. cum vini olei *leg.* oleo.
Pag. 11. propè ad finem. Acidum ergò, *leg.* Acidum ergò sulphureum.
Pag. 16. lin. 4. in lixivio. *Adde* salis tartari.